

TÜRKÇEDE İLETİŞİM SORUNLARI VE NEDENLERİ

Mustafa KARATAŞ

Özet

21. yüzyıl Türkiye'sinde, “magazın” kültürünün ve argolu, küfürlü söyleyişlerin arttığı ve bundan dolayı ciddi iletişim sorunlarının olduğu bir ortamda insanlar, birbirlerini “yanlış anladıkları” her an sorunun Türkçeden kaynaklandığını “Türkçe lastik gibi bir dildir. Nereye çekersen gider.” cümlesiyle ifade etmektedirler. Bu cümlenin söylenmesinde temelde iki neden vardır: Bunlardan birincisi, iletişim sırasında “verici”, “alıcı”, “ileti” ya da “bağlam”dan kaynaklanan bilimlik nedenlerdir. İkincisi ise kendi ile barışık olamayan insanımızın kapıldığı aşağılık duygusundan kaynaklanan diline karşı hissettiği güvensizliktir. İletimsizlik, bu iki nedenin sonucunda ortaya çıksa da, aslında dilden değil, dili oluşturduğu gibi onu kullanan, ona istediği şekli ve anlamı veren insandan kaynaklanmaktadır. “Dili istediği tarafa çeken insanlar”, iletişim sorunlarının temel nedenidir.

Anahtar kelimeler: Türkçe, iletişim, argo.

Günümüzde hangi ortamda olursa olsun, Türkçenin gücünden, zenginliğinden söz edildiğinde bir çok insan, “İyi ama, Türkçe de lastik gibi bir dil.”, “Türkçede kaç kelime var ki!” ya da “Türkçe hep başka dillerden kelime almış, hiç vermemiş ki!” gibi birtakım sıkıntıları, temel neden “bilgisizlik” de olsa, “kendine güvensizliğin” bir göstergesi olarak ifade etmektedir. İnsanlar bu önyargıları ve kabulleri sonucunda örneğin, “iletişim” konusundaki “yanlış anlama” ya da buna neden olan “kelime yetersizliği”, “çok anlamlılık” vb. sorunların temel nedeninin Türkçe olduğunu düşünmektedirler.

İçinde bulunduğumuz dönemde Türkiye’de, ana dili Türkçe olan Türk vatandaşlarının en önemli sorunu “güven” sorunudur. Bu sorun, kişinin öncelikle kendisine, daha sonra da diline, kültürüne, milletine ve devletine karşı

güvensizlik hissetmesine neden olmaktadır. Sosyo-ekonomik ve psikolojik nedenlerden kaynaklanan bu güvensizliğe bir de “bilgisizlik” eklenince ortaya “Türkçe lastik gibi bir dil. Nereye çekersen oraya gider.” gibi cümleler ortaya çıkmaktadır.

Oysa dil, sadece insanın duygu ve düşüncelerini karşı tarafa, “öteki”ne ileten temel iletişim aracıdır. İletişimi sağlayan bu iletkeni insan kullandığına göre bu iletkenin niteliği insanın onu kullanımına bağlı olmaktadır. “*Dili doğru kullandığımızda o iyi bir iletken, yanlış kullandığımızda ise kötü bir iletken. Biz dili ne kadar iyi tanıyor, dili ne kadar iyi kullanıyorsak iletişimi de o kadar iyi olacaktır.*” (Filizok 2005: 1)

Türkçedeki iletişim sorunlarının somut bir ifadesi olan “Türkçe lastik gibi bir dil. Nereye çekersen oraya gider.” cümlesi, Türkçenin az kelimeyle birden çok kavramı karşılama gücünü, bundan dolayı da özellikle edebî eserlerde kelime ve cümlelerin söyleyiş biçimleriyle ortaya çıkan söz sanatlarının, Türkçenin “şiiresel” (edebî) kullanımındaki¹ elverişliliğini, imkânlarının genişliğini ifade etmek için kullanılmamaktadır. Bu cümle, iletişimde birtakım nedenlerden dolayı “alıcı” tarafından “yanlış anlamaların” sonucunda söylenen ve genellikle bir anlam türü olarak “argo”nun iletişime dâhil olduğu süreçlerde karşımıza çıkan bir yanlış, bir önyargı ve bir psikolojik yansımadır. “Magazin” kültürünün ve “yabancılaşmanın” çevremizi sardığı günümüzde “argo”nun en üst düzey yöneticilerden devlet adamlarına, şarkıcılardan öğrencilere tüm toplumda “standart dil”in içerisinde sıkça kullanılan bir malzeme olmaya başlaması iletişimde “alıcı” ile “verici”nin arasında “yanlış anlamaların” artmasına neden olmaktadır. Bu iletişim sorununun sadece iletişimde kullanılan “dil”den yani Türkçeden kaynaklanmadığı bir gerçektir.

Bu makalede, öncelikle sağlıklı bir iletişimin nasıl gerçekleştiğini iletişimin öğelerinden hareketle açıklanacak, sonra da bir iletişim sorunu olan “yanlış anlama”nın nedeni olarak gösterilen “Türkçe lastik gibi bir dil. Nereye çekersen oraya gider.” cümlesinin söylenmesine neden olan etkenlerden söz edilecektir.

Roman Jakobson’a göre bir iletişimin gerçekleşmesi için, yani iletişimden söz edebilmek için altı öğeye ihtiyaç vardır. Bunlar, “Verici, Alıcı, Kod (düzgü), Kanal (oluk), Bağlam (gönderge) ve Bildiri”dir. R. Jakobson bu öğeleri şu şema ile göstermiştir (Günay 2004: 220):

¹ Jakobson dilin altı işlevinden biri olarak dilin “şiiresel işlev”ini göstermektedir. Buna bağlı olarak da “şiiresel dili”ni bir dil türü olarak değil, dilin “şiiresel” (edebî) kullanımını olarak ve “(...) dilin dinleyici/okuyucuda bir duygu ya da zevkin, değişik tasarımların oluşmasını sağlayan özel bir iletişim biçimi” anlamında kullanılmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bk. Aksan 1995: 17-20.

Bağlam (gönderge)

Verici ----- Bildiri ----- Alıcı

Kanal (oluk)

“Bu şemaya göre, konuşucu (konuşan kişi, verici, gönderen) dinleyiciye (dinleyen kişi, alıcı, gönderilen) belli bir koddan (kurallar bütünü) yararlanarak bir bildiri gönderir. Bu karşılıklı ya da tek yönlü bildiri iletimi de belli bir bağlamda (dış gerçek) ve “bağlantı” sağlayan bir kanal (fiziksel destek) aracılığıyla gerçekleşir. Dilsel iletişim kısaca bu ögeler yardımı ile gerçekleşir.” (Günay 2004: 220)

“Dilsel iletişim modeli” adı verilen bu şemadaki terimler, daha açık bir şekilde, şu bilgileri ifade ederler:

Verici: İletişimde konuşan, iletiyi gönderen kişidir.

Alıcı: Dinleyen, iletiyi alan kişidir.

Kod: Dil sistemidir. Örneğin doğal dil bir koddur.

Kanal: İletişim biçimidir. Örneğin, doğal dil için yazı ya da ses.

Bağlam: İletişim sırasında anlamı etkileyen her şeydir. İletişim sırasındaki ortam, zaman; alıcı ve vericinin yaşı, cinsiyeti, kültürel birikimi vb. “alıcı” ya gelen iletinin alıcı tarafından anlaşılmasını etkileyen her şey bağlamdır.

İleti: Alıcıya aktarılan her türlü bilgidir.

Bu iletişim ögelerinden herhangi birindeki sorun, iletişimin sağlıklı gerçekleşmesini engelleyebilmekte ve örneğin “yanlış anlamalara” yol açıp “Türkçenin lastik gibi bir dil olduğu” ileri sürülebilmektedir. Yani bu cümlenin söylenmesinde iletişim şemasından ya da başka sebeplerden kaynaklanan birtakım sorunlar etkili olmaktadır.

Türkçede iletişim sorunlarının temel iki nedeni vardır:

1. İletişim Ögelerinden Kaynaklanan Bilimlik Nedenler
2. Sosyo-Ekonomik Temelli Psikolojik Nedenler

1. İletişim Ögelerinden Kaynaklanan Bilimlik Nedenler

İletişimde bir kusur varsa, bu kusurun nedeni tek bir öge olabileceği gibi, aynı anda birden çok öge de olabilir. İletişim ögelerinin eksiksiz var olmasına

ve iletişim sürecinin bu şekilde başlamasına rağmen iletişim gerçekleşmiyorsa burada “yanlış anlamalar” söz konusudur. Bu “yanlış anlamalar” da iletişimin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmemesine neden olmaktadır. O hâlde, insanlar birbirlerini neden yanlış anlarlar? Bunun cevabını iki maddede incelemek mümkündür.

1.1. Verici ya da İleti Kaynaklı Yanlış Anlamalar

İletişimi başlatan ya da konuşan kişi olan verici, söylemek istediğini, iletmek istediği anlamı açık, anlaşılır ve doğru bir iletiyle iletmek, aktarmak zordur. Kusursuz bir iletişim için vericinin kullandığı “kod” olan doğal dildeki ileti ön plana çıkmaktadır.

“Bilindiği gibi kelimelerin bir sözlük anlamları bir de kullanım anlamları vardır. Kelimelerin sözlük anlamları onların genel anlamlarıdır, sözlüklerde kelimeler çoğu zaman içlemleriyle tanımlanır. Bir sözlüğe bakıldığında aynı kelimenin birçok hakiki ve mecazi manasının olduğu görülür. Buna karşılık bir cümle içinde çok anlamlı bir kelimenin sadece tek bir anlamı vardır. Ancak edebî eserlerde kelimeler çok anlamlı olarak kullanılabilir. Ancak bilim eserlerinde ve iş başında kelimeler hakiki anlamlarında kullanılmalıdır.” (Filizok 2005: 8)

“Çok anlamlılık” “yanlış anlamaların” temel nedenlerinden biri olarak bir “ileti” özelliği olmasına rağmen, verici ya da iletiden kaynaklanan bir iletişim kusuru olarak değerlendirilmemelidir; çünkü “çok anlamlılık” bağlama göre, alıcının zihninde gerçekleşen bir durumdur. Bundan dolayı “çok anlamlılık” konusuna “Alıcı ya da Bağlam Kaynaklı Yanlış Anlamalar” başlığı altında değinilecektir.

İletişimde kullanılan bir iletiden tek bir anlamın çıkması, verici ile alıcının aynı bağlamda ve dolayısıyla da aynı anlamda buluşmasıyla mümkündür. İki tarafın aynı anlamda buluşabilmesinin en önemli yolu da vericinin gönderdiği iletilerin her şeyden önemlisi “açık” olmasıdır. Açıklık, iletmek istediğimiz anlamın, hiçbir yanlış anlamaya, anlam bulanıklığına yani belirsizliğe neden olmayacak kelimelerle iletilmesidir ve iletişimin esasıdır. “Anlatamadım galiba!”, “Sözlerim yanlış anlaşıldı.” ya da “Ben onu demek istememiştim ki!” gibi cümleler, ancak söylemek istediğini “açık” bir şekilde söyleyememiş birinin ifadeleridir. İşte Türkçeye “Lastik gibi bir dil.” denmesinin bir nedeni budur. Verici, açık bir ileti gönderemediği zaman ortaya çıkacak “yanlış anlamaların” nedenini Türkçe olarak görmektedir. Oysa neden, dili açık bir şekilde kullanamamaktır.

Aşağıda internetten kaynağı tespit edilememiş, yukarıda bahsettiğimiz türden, “espri” de olsa, yanlış anlaşılmanın olduğu ve “Türkçe lastik gibi bir dil. Nereye çekersen oraya gider.” başlığı altında kişiden kişiye e-posta yoluyla gönderilen birtakım konuşmalar örnek olarak sunulmuştur:

“Eve gitmek üzere Bakırköy dolmuşu bekliyordum. Sigaramın kalmadığı aklıma gelince önünde durduğum Tekel bayiiine gireceksen minibüs geldi. Apar topar bindim. Şoföre parayı uzatıp,

- ‘Bir Monte Carlo’ dedim! Adam birkaç saniye yüzüme bakıp,

- ‘Abi bu Bakırköy’e gider’ diye cevap verdi!”

- “Mükemmel bir yerde inebilir miyim? (yolcunun kafası karışık sanırım, kendisi de dolmuştakilerle güler söylediğine) Şöför, kadını indirirken:

- Buyrun size layık değil ama!”

“Yolcu müsait bi yerde inmek ister ama dili sürçer;

- Müsait bi yerde iner misiniz? Şöför:

- Niye sen mi kullancan!”

“Şöför bey mübarek bi yerde inebilir miyim?

-Şu ilerdeki caminin önünde bırakayım teyze seni...”

“Rumeli-Hisarüstü otobüsüyle Taksim’e doğru gidiyoruz. Adamın biri Beşiktaş dolaylarında gayet aceleci bir tavırla:

- Kaptan orta kapıyı rica edebilir miyim? Bizim şöför olaya hakim:

- Tabi abi, ayıp ettin. Al götür. Senden kıymetli mi!”

Bir forum sitesinde iki kişi internet ortamında kısaltmaların yanlış anlaşılabilirliği konusunda birbirine şu cümleleri söylüyorlar:

- “slm yazıldığı zaman benim aklıma salam geliyor.”

- “hyr yazıldığı zaman da insanın aklına salatalık kelimesinin diğer karşılığı geliyor, anlarsınız!”

- “Ama bu son verdiğin örnekler kısaltma. Ben asıl kelimelerin yanlış yere çekilmesine sinir oluyorum. Türkçe lastik gibi nereye çekersen gidiyor.”

- “İşte bak, bu kısaltmaları da nereye çekersen uzayabiliyor :) bi dene istersen, bi çek bu kelimeyi bakalım nereye doğru uzatacağın :)”

hoşçakal : hoş çakal :))”

Örneklere görüldüğü üzere, gerçekleştirilen iletişimlerde söylemek istediğini doğru, açık, anlaşılır bir Türkçe ile ifade edemeyen vericiler kullandıkları iletilerden dolayı da yanlış anlamalara yol açmaktadırlar.

1.2. Alıcı ya da Bağlam Kaynaklı Yanlış Anlamalar

İletişimde “alıcı”, vericinin gönderdiği iletiyi alan kişidir. Kelimeler verici tarafından iletişim sırasında yani kullanımda “tek anlamlı” olarak kullanılsa dahi bu kelimeleri anlamlandıran “alıcı”dır. Verici eğer edebî bir kaygı taşıyorsa iletilerini “tek anlamlı” olarak gönderir; çünkü iletilmek istenen bilgi tektir ve günlük kullanımda temel amaç en kısa zamanda, en basit şekilde “anlaşmaktır.” Buna rağmen “alıcı” iletiyi anlamlandırırken kelimenin sözlükteki diğer anlamlarını da göz önüne alarak iletiyi kendi niyetine uygun olan anlamı ile anlamaya çalışırsa ya da cümlede çok anlamlılık varsa iletişim büyük ihtimalle bir “yanlış anlama” ile sonuçlanacaktır; çünkü bir kelimenin sözlükte birden çok anlamı vardır. Bu kelimenin gerek sözlükteki çok anlamlılığı gerekse kullanımdan kaynaklanan cümleye kattığı çok anlamlılık iletişimde alıcının iletiyi yanlış anlamasına neden olacaktır.

1.2.1. Çok Anlamlılık

1.2.1.1. Kelimenin Çok Anlamlılığı ve Argo:

Türkçede iletişim sorunlarına en temel neden olarak Türkçenin, kullanımda “çok anlamlı” hâle gelebilen kelimelerin sık kullanıldığı bir dil olduğu gösterilmektedir. Bu da olumsuz bir özellik olarak ifade edilmektedir.

Dillerin karşılaştırılması, dillerin zenginliği ve fakirliği durumunun tartışılmasına neden olmuştur² ve bu karşılaştırmalar daha kolay olan kelime

² Yeryüzündeki tüm diller, o dilleri konuşan insanların ihtiyaçlarının belirlediği toplumsal yaşayışlarındaki dünyayı algılamalarının sonucunda, nesne ve hareketleri farklı seslerle sembolleştirip ifade etmeleriyle oluşmuştur. Dolayısıyla dil bilimi açısından “zengin” ya da “fakir” diller diye bir ayırım yapılamaz; ancak biz bu yazıda “zenginlik” kavramıyla bir

düzeyinde yapıldığında, Türkçenin kelime sayısı bakımından özellikle Batı dilleri karşısında çok yetersiz olduğu bilgisinin ifade edilmesi sonucunu doğurmuştur. Psikolojik eziklik hissi ya da Batının bilim ve teknolojiadaki hızlı yükselişiyle birlikte terim üretmede de çok hızlı mesafe kaydetmiş olması³ ve bunların Türkçede karşılama güçlükleri nedenlerinden dolayı Türkçe, kelime sayısı bakımından zengin bir dil olarak değerlendirilmemektedir.

Oysa, Türkçe bütün lehçelerini, ağızlarını; yazı dilleri ile birlikte konuşma dillerini de göz önüne aldığımızda milyonlara ulaşabilecek bir kelime dağarcığına sahiptir. “*Türkçe, söz varlığı bakımından yoksul değildir. Çünkü insan aklının yarattığı, ortaya koyduğu her kavramın Türkçede ya bir karşılığı vardır ya da bu karşılığın üretilmesi mümkündür.*” (Eker 2005: 97) Bu gerçeği göz ardı etsek bile, dillerin zenginliği sadece o dillerdeki kelime sayısına göre değerlendirilemez. Dilinize girmesini istediğiniz yabancı kavramları karşılayabilecek imkânların varlığı ve çeşitliliği de dilin zenginliği olarak kabul edilmelidir.

Bu anlamda Türkçe, hem kullanılmayı bekleyen yüzlerce yapım eki ve binlerce kelimenin varlığıyla kaynak olarak “yeterli” hem de yeni kavramları karşılamadaki çeşitli imkânlarla sahip bir dil olarak az kelimeyle çok şey anlatabilen, birçok kavramı karşılayabilen; kullanım sırasında dilin elverişli yapısından dolayı kelimelerin ve cümlelerin “çok anlamlı” bir şekilde kullanılabilirdiği bir dildir.

Bir dilin “bilim dili” olabilmesi ve kusursuz bir iletişim vasıtası olabilmesi için dildeki her kelimenin günlük kullanımda “tek anlamlı” olmasının gerekliliği ile birlikte, dilin mecaz ve yan anlamlar kazanarak çeşitli söz sanatlarının kullanılabilceği edebî kullanıma uygun olması, onun az kelimeyle çok şey anlatabilen, düşündürebilen bir özelliğe yani “çok anlamlı” olarak kullanılabilcek kelime ve cümlelere ve bunların “çok anlamlı” olarak kullanılma imkânlarına sahip olması gerekir. Ayrıca, “*çok anlamlılık beraberinde belirsizliği getirir de dilde ve metinlerde hatırı sayılır ölçüde bir kelime tasarrufu sağlar.*” (Filizok 2007: 439) İşte Türkçenin zenginliğinin nedeni asıl burada yatmaktadır. Türkçenin edebî kullanımdaki elverişliliğinin nedeni budur.

diğer dile üstünlüğü değil, örneğin Türkçenin kendi içindeki varlık (kelime, ifade yeterliliği ya da kurallılık vb.) gücünü kastettik.

³ Aydın Köksal, ABD’deki NASA yetkililerinin bir tek uzay mekiği Columbia’nın oluşturulması için 15.000 dolayında yeni terim üretildiği bilgisini nakletmektedir. bk. Köksal 2003: 203.

“Çok anlamlılık, bir kelimenin birçok anlama gelmesi, değişik kullanımlarının olmasıdır; daha açık ve daha kesin olan tanımıyla, tek ve aynı işaretleynin (gösteren / signifiye) birçok işaretlenen (gösterilen / signifiant) için kullanılmasıdır. Mesela “yüz” kelimesinin birkaç anlamı olduğundan çok anlamlıdır.” (Filizok 2007: 439)

Elbette ki çok anlamlılık konusunun bizi ilgilendiren tarafı yanlış anlamların nedeni olarak gösterilmesidir; çünkü çok anlamlı kelimelerin kullanıldığı bir şiiri duyan alıcı, buradaki çok anlamlılıktan dolayı “Türkçe lastik gibi bir dil. Nereye çekersen oraya gider.” dememekte, şiirin onu anlamdan anlama sürüklenmesinden zevk almaktadır.

Örneğin, Yunus Emre'nin,

“Yar yüreğim yar gör ki neler var

Bu halk içinde bize güler var”

beytinde “yar” kelimesi “1. Sevgili, 2. “yarmak” fiilinin ikinci tekil şahsı, 3. uçurum” anlamlarında kullanılmakta ve bu üç anlam, “yar yüreğim yar” cümlesine dokuz farklı anlam katmaktadır. (Filizok 2006: 1) Bu şiiri duyan hiç kimse “çok anlamlılık”tan şikayet etmemektedir.

Eğer iletişimde alıcı, vericinin gönderdiği iletideki anlamlardan sadece birini algılıyor ve bunun üstüne “Türkçe lastik gibi bir dil. Nereye çekersen oraya gider.” diyorsa alıcının algısını kelimenin ya da cümlenin “argo” anlamı etkilemiştir, denilebilir. Gerçekten de örneklere baktığımız zaman Türkçeyi küçümsemek ve kendi suçunu ya da yetersizliğini gizlemek için bu cümleyi söyleyen kişiler, büyük oranda “argo”nun anlamı etkilediği durumlarda bu şikâyete başvurmaktadırlar.

Argo, Türkçe Sözlük'te, “Argo: Fr. Argot 1. Kullanılan ortak dilden ayrı olarak aynı meslek veya topluluktaki insanların kullandığı özel dil veya söz dağarcığı. 2. Her yerde ve her zaman kullanılmayan veya kullanılmaması gereken çoklukla eğitimsiz kişilerin kullandığı söz veya deyim. 3. mec. Serserilerin, külhanbeylerinin kullandığı söz veya deyim.” (TDK 2005) şeklinde tanımlanmaktadır. Doğal dile bağlı olmak, anlam imkânlarını zorlamak, geliştirmek ve dolayısıyla özel dilin ifade imkânlarını artırmak, toplumun bazı kesimleri tarafından kullanılmak, genel olarak kaba dil sayılan ama tamamı küfür olmayan sözlerden oluşmak, sürekli değişmek gibi özellikleri olan argo (Arslan 2004: 27-32), bir kültür ve dil için büyük bir zenginlik olsa da, yazı

diline çok fazla oranda girmesi durumunda hem alıcı ile verici arasındaki iletişimi koparabilmekte (çünkü alıcı ile verici aynı topluluktan olmayabilir.) hem de standart yazı dilinin imkânlarından daha az yararlanılmasına neden olduğu için yazı diline zarar vermektedir.

Günümüzde en üst düzey yöneticilerin, siyasetçilerin, şarkıcıların dillerinden düşürmediği argo ifadeler, “halk ile aynı dili konuşmak” amacıyla ve gerekçesiyle kullanıldıkları ileri sürülse de bunlar standart yazı diline zarar vermekte ve iletişim sorunlarına yol açmaktadır. Günümüzde argolu söyleyişler, kendini halktan biriymiş gibi göstermek, bir ürünü bir şarkıyı pazarlamak; sıcak, samimi bir söyleyişte bulunmak vb. amaçlarla sık sık kullanıldığı için tüm çevremizi sarmış bulunmaktadır.

Argo söyleyişin yaygın olduğu bir ortamda, kaçınılmaz olarak iletişimdeki alıcı ve verici arasındaki iletişim de bundan etkilenecek, bazı iletiler “argo” anlamlarıyla alıcı tarafından algılanacaktır; çünkü “bağlam”ı argo belirlemiştir. Bundan dolayı da sorunlu iletişim süreçleri kendini gösterebilmektedir.

Günlük hayattaki iletişim ortamlarında ya da yazılı ve görüntülü basında karşılaşılan birçok iletişim sorununda “argo”nun, insanların birbirlerini yanlış anlamlarında temel etkenlerden biri olduğu görülmektedir. Günlük konuşmalarda ya da şarkılarda karşılaşılan “ver-, al-, şey” vb. kelimelerin argo anlamlarıyla algılanması ve ortamın da (bk. Bağlam) bu algılamaya elverişli olması iletilerin yanlış anlaşılmasına neden olmaktadır.

Örneğin, içinde “Her **şey**imi uğruna ben boş yere mi **verdim.**” sözü bulunan bir şarkının doğru bir şekilde algılanmasını sözdeki altı çizili kelimelerin argo anlamları engelleyebilmektedir. Kelimelerin argo anlamları ise şarkının söylendiği ya da dinlendiği ortama göre ortaya çıkmaktadır. Örneğin, bu şarkı birçok insanın aileleriyle eğlenmek için gittiği bir konserde söylendiğinde, o duygulu ortamda hiç kimsenin aklına bu anlam gelmeyecektir; ancak argonun bütün çevremizi sardığı günümüzde, özellikle gençlere yönelik yapılan bir eğlence programında, özellikle de sık sık argoya başvurulmuş bir ortamda alıcıların aklına ister istemez bu anlamı getirecektir.

Türkçeye “lastik gibi bir dil”, denilmesine neden olan yukarıdaki gibi örnekleri göz önüne aldığımızda, örneğin buraya kaydedemeyeceğimiz kadar pespaye söyleyiş örnekleri olan ver- fiilinin kullanıldığı cümlelerde fiilin sözlükte verilen yirmi üç anlamının dışında argo anlamıyla algılanmasının ya da algılanma eğiliminin ve diğer cinsel içerikli algılamaların tek nedeni, **çevremizi saran cinselliğe dayalı bayağlaşmanın ve argo söyleyişe yönelmenin bizi soktuğu “bağlam”dır.**

Aşağıdaki konuşmalarda da benzer şekilde çok anlamlılıktan ve argodan kaynaklanan nedenlerle yanlış anlaşılmalara söz konusudur:

“Arkadaki aksi teyze öndeki uzun saçlı delikanlıya seslenir:

- **Kızım**, şurdan bir kişi uzatır mısın?

- Ben **kız** değilim!

- **Amaaani ne bileyim ben kız mısın, dul musun, uzat işte!**”

“Yolcu: Abi, heykele **çıkıyor mu?**

Şöför: Yok, abi. Yanından geçiyor!”

“-Şu güzel kıızı gördüm de aklıma bir şiir geldi: Bir **yosma** geçiyor kaldırımından/ Küfürler, şarkılar, türküler, laf atmalar’!

- Abi, ayıp olmuyor mu biraz? O, yengemiz sayılır!

- Yanlış anladın beni kardeşim. Ben güzelliğini övmek istedim.”

1.2.1.2. Cümlelerin Çok Anlamlılığı

Türkçe, söz dizimi açısından “yardımcı ögeler + asıl ögeler” şeklinde dizilen bir dildir. Buradaki ögeler anlatılmak istenen bilgiye göre sıralanmalıdır; çünkü Türkçede vurgulanmak istenen kelime, cümledeki yüklemine yaklaştırılır. İşte Türkçedeki “Özne, tümleç, nesne, zarf, yüklem” düzenine “sıralama eksenini” denir. “Sıralama ekseninden kelimeler, cümle içindeki görevlerine göre yeni bir anlam kazanırlar. (...) Buna kelimenin gramer anlamı adını veriyoruz. Sıralama ekseninde yapılan değişiklikler, çok ciddî anlam değişimlerine yol açar.” (Filizok 2005: 4).

“Çok anlamlılık” kelime gerçeğinden bir durum olmasına rağmen, kelimelerin sıralama eksenindeki kullanımını cümlelerin de alıcı tarafından birden çok anlamla algılamasına neden olabilir. Bu durum Türkçe cümlelerde bir takım söz dizimi kusurlarının (anlatım bozuklukları) ortaya çıkmasına neden olur. Ögeler arası uyumsuzluk, eksiklik, fazlalık ve sıra yanlışlığı gibi söz dizimi kusurlarından en fazla, cümlede yapılan kelime sırası yanlışlığı cümledeki birden çok ve farklı anlamla algılanmasına yol açabilmektedir. Bu durum “anlam bulanıklığı” olarak adlandırılmaktadır. Anlamdaki bulanıklık (belirsizlik) cümledeki “açık” olmamasından dolayı, alıcı tarafından yanlış anlaşılmasına yol açabilmektedir:

Televizyonlar *tekrar tekrar* asılan adamı gösterdiler.

Dün kaybolan Ayşe'nin kalemi bulundu.

Çalışmalarda yırtılan kitaplar yeniden onarıldı.

İzinsiz inşaata girilmez.

Nefis kömür ateşinde piliç!

Akşam *bomboş* dükkânda oturduk.

Adam *alkollü* polise yakandı.

Yukarıdaki cümlelerde koyu olarak işaretlenmiş kelimeler, sıralama eksenindeki kullanım yerlerinden dolayı cümlelerin iletilmek istenen anlamlarının dışında farklı anlamlarla algılanmasına yani “anlam bulanıklığına” yol açmaktadır.

Dilimizde, bu sıralama ekseninde bulunan ögeler ve bunların içinde yer alabilecek kelimelerin ya da tamlamaların yerini alabilecek kelime ya da tamlamalar listesi vardır. İşte sıralama ekseninde yer alan kelimelerin yerini alabilecek kelimelerin oluşturduğu listeye “seçme eksen” adı verilir⁴. “*Dili doğru kullananlar bu listeden en uygun kelimeyi seçenlerdir.*” (Filizok 2005: 5) Kısaca insanlar anlatmak istedikleri en uygun kelimelerle ve bu kelimeleri cümlede en uygun yerde kullanarak ifade etmelidirler. Aksi halde bu seçimlerde yapılan hatalar da çeşitli “yanlış anlamalara” yol açabilecek iletişim kusurlarına neden olabilirler.

Örneğin, öğrencilerin sınav kâğıtlarından alınan aşağıdaki cümlelerde koyu olarak işaretlenen kelime ya da ifadelerin seçimi yanlıştır:

“*Yazı dili, düşüncelerimizi **ağız yoluyla** kâğıda dökülmesi.*”

“*Dil milletin **yarısı kadar** önemlidir.*”

“*İletişimde alıcının önemi **gerçekten çok gereklidir.***”

“*Yazı dili konuşma dili değildir. Örneğin, bizim yazı dilimiz **Latince**, konuşma dilimiz **Türkçedir.***”

“*Toplum olarak biraz **karışık** bir milletiz.*”

“*Türk toplumu çok zor **mertebelerden** geçerek bugünkü hâlini almıştır.*”

⁴ Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Filizok 2005: 5; Filizok 2001: 152.

Sonuç olarak, günlük dilin kullanıldığı bir iletişim sırasında öncelikle iletişimlerde kullanılan kelimelerin alıcı tarafından vericinin kullandığı anlamın dışında bir anlamla algılanmaması gerekmektedir. Bağlama göre, alıcının zihninde gerçekleşen çok anlamlılık günlük dilde iletişim sorunlarına yol açabilmektedir. Bundan dolayı, gerek seçme gerekse sıralama eksenindeki sıralama ya da kelime ve ifade seçimlerinde yapılan hatalar da çok anlamlılığa yol açtığından Türkçe iletişimde bu seçimlerin çok dikkatli yapılması gerekmektedir.

Ayrıca, bu seçimler hem Türkçe kurallara hem de “bağlam”a uygun olması gerekir; çünkü iletinin gönderildiği kişi, yer, şartlar yani “bağlam” göz önüne alınmadan kurulmaya çalışılan iletişimde yanlış anlamalar kaçınılmaz olacaktır.

1.2.2. Bağlam

Bağlam (Context), “*Bir dil birimini (kelime, cümle ya da metin) çevreleyen ve onun anlamını, değerini etkileyen, bir kısmı dil içi bir kısmı da dil dışı olan şartlar bütünü*”dür. (Akşehirli 2004: 53)

Bir iletişim sırasında verici ile alıcının bulunduğu ortam, zaman, mekân; cinsiyetleri, yaşları gönderilen ve alınan iletiyi anlamlandırmakta, algılamakta en temel etkidir. Yanlış anlamaların nedenleri olarak gösterdiğimiz verici, ileti ve alıcı kusurlarının tamamı bir yönüyle de olsa “bağlam” sorunlarıdır. Yani yanlış anlaşılmanın nedenleri verici ile alıcının aynı bağlamda buluşamamasıdır.⁵

“Birkaç yüzyıl önce Papa bütün Yahudilerin Roma’yı terk etmeleri gerektiğine karar verir. Doğal olarak Yahudi toplumundan büyük bir tepki gelir. Bunun üzerine, Papa ile Yahudi toplumundan önde gelen birisinin dini bir müzakere yapmaları önerilir. Yahudiler kazanırsa kalacaklar, Papa kazanırsa gidecekler. Yahudiler çaresiz kabul ederler ve temsilci olarak Moiz’i seçerler; ancak Moiz’in Papa ile aynı dili konuşmaması nedeniyle Yahudiler müzakereye konuşma yerine sadece işaret dilinin kullanılmasını teklif ederler. Papa kabul eder.

Müzakere günü geldiğinde iki taraf karşılıklı yerlerini alırlar ve karşılıklı olarak bir süre baktıktan sonra Papa elini kaldırarak üç parmağını gösterir. Buna karşılık Moiz tek parmağını kaldırır. Papa parmaklarını sallayarak başının etrafında çevirir. Moiz ise parmağıyla yeri işaret ederek oturduğu yeri

⁵ Bağlam, dil içinden başlayan dört ayrı seviyeden oluşur. Bunlar, Dil Bilimsel Bağlam, Durum Bağlamı, Genel Bilgiler Bağlamı ve Kültürel Bağlamdır. Ayrıntılı bilgi için bk. Akşehirli 2004: 53-54.

gösterir. Papa yanındaki çantadan bir parça ekmek ve şarap çıkartınca Moiz de bir elma çıkartır. Bunun üzerine Papa ayağa kalkarak: “Ben pes ediyorum, Yahudiler kalabilirler” der.

Müzakere sonrasında Papa'nın etrafına toplanan kardinaller Papa'ya ne olduğunu sorduklarında Papa;

- Ben önce 3 parmağımı gösterip Kutsal Üçlüyü işaret ettim. Buna karşılık o bana tek parmağını gösterip her iki dinin de tek tanrıyı tanıdığını söyledi. Ben parmaklarımı sallayıp başımın etrafında çevirerek tanrının bizim etrafımızda olduğunu gösterdiğimde o da oturduğu yeri işaret ederek tanrının onların durduğu yerde de olduğunu işaret etti. Ben kutsal ekmek ve şarap çıkartıp tanrının bizim günahlarımızı bağışladığını göstermek istediğim zaman da hemen bir elma çıkartıp bana ilk günahı hatırlattı. Herifin her şeye bir cevabı var. Ne yapabiliyordim ki?

Aynı sırada Yahudi cemaati de Moiz'in etrafını sarmış ona nasıl başardığını soruyorlardı. Moiz anlattı:

- Önce bana 3 parmağımı gösterip 3 gün içinde burayı terk etmemizi istedi. Ben de ona bir tekimizin bile ayrılmayacağımızı söyledim. Sonra bütün şehrin Yahudilerden temizleneceğini söyledi. Ben de, hiç bir yere gitmeyip olduğumuz yerde kalacağımızı söyledim.

- Sonra ne oldu? diye kalabalık heyecanla sordu. - Valla,sonrasını ben de pek anlamadım. Adam biraz hiddetlendi ve öğle yemeğini çıkarttı. Bunun üzerine ben de benimkini çıkarttım. Hepsi bu!”

Yukarıdaki hikâyede verici (hem Papa hem Moiz) ve alıcı (hem Moiz hem Papa) kendi ana dilleri olmayan bir kodla (işaret dili) iletişim kurmaya çalışmaktadırlar.

Kanal olarak da el-kol hareketlerini, mimiklerini ve nesnelere kullanmaktadırlar. Burada ikisinin de kodu (işaret dili) ve kullandıkları kanal aynı olmasına rağmen bu kod ve kanal her ikisi için de yabancıdır.

Papa ile Moiz, ortak olmasına rağmen, ana dillerinden farklı bir kod (işaret dili) ile iletişim kurmaya çalışmaktadırlar. Bundan dolayı, her ikisi de gönderilen iletilerin hangi anlama geldiğini tam olarak, açık bir şekilde bilememektedir; çünkü iletişimde kullanılan işaretler daha önce aynı anlamlarla alıcı ve vericinin zihninde kodlanmamıştır:

Verici	Gösteren (İşaret)	Alıcı	Gösterilen (Anlaşılan)
Papa	Üç parmak (Kutsal Üçlü)	Moiz	Üç gün içinde Roma'yı terk edeceksiniz.
Papa	Parmakları sallayıp başın etrafında çevirme (Tanrı bizim etrafımızdadır.)	Moiz	Bütün şehir Yahudilerden temizlenecek.
Papa	Kutsal ekmek ve şarap (Tanrı bizim günahlarımızı bağışladı.)	Moiz	Öğle yemeği.
Moiz	Tek parmak (Bir tekimiz bile buradan ayrılmayacağız.)	Papa	Her iki din de tek Tanrıyı tanır.
Moiz	Parmakla oturduğu yeri işaret etmek (Hiçbir yere gitmeyip burada kalıyoruz.)	Papa	Tanrı burada da bulunmaktadır.
Moiz	Elma çıkarma (Öğle yemeği)	Papa	İlk günahı hatırlatma.

Bu durumda tarafların iletileri algılamalarını belirleyen temel etken “bağlam”dır. Papa ile Moiz aynı bağlamda değildir. Papanın dinî kaygılarına rağmen, Moiz’in tek kaygısı Roma’da kalabilmektir. Papa her iletiyi din çerçevesi içinde anlamlandırırken, Moiz iletileri içinde bulunduğu zor duruma göre anlamlandırmaktadır. Bundan dolayı, iletiler (el, kol hareketleri, mimikler, nesnelere) aynı olsa da bu iletiler her iki kişi tarafından farklı algılanmıştır.

Bağlam konusunda başka bir örnek daha verebiliriz: İki öğrenci, Dede Korkut Hikâyelerindeki “Tepegöz” ve “Banu Çiçek” karakterleri hakkında bilgi istenen sorulara şu cevapları vermiştir:

“Tepegöz elektronik bir araçtır. Bilgileri duvara yansıtan, bilgileri görme-ye yarayan bir araçtır.”

“Banu ismi çiçek bir bitkiyi anlatır.”

Görüldüğü gibi bu örneklerde de verici, kod ya da kanal kusuru olmamasına rağmen iletiler yanlış anlaşılmıştır. Bunun da nedeni alıcının verici ile aynı bağlamda bulunamamış olmasıdır. Sınavdan önce Dede Korkut kitabını okumayan bir öğrenci için “Tepegöz” daha önce bildiği bir araçtan başka bir şey olamazdı. Burada kitabı okumuş olmak alıcı ile vericinin bağlamını oluşturmaktadır.

Bu örneklere benzer bir şekilde, “Benimle çıkar mısınız?” cümlesi bir ileti olarak alıcıya ulaştığında alıcının bu cümleyi doğru anlaması yani vericinin

çık- fiillini sözlükteki 57 anlamından hangisiyle kullandığını anlaması onun bağlamına göre değişecektir:

İleti	Mekân, Durum	Anlam
<i>Benimle çıkar mısın?</i>	<i>Kapalı bir yer</i>	<i>“Dışarı gidelim mi?”</i>
<i>Benimle çıkar mısın?</i>	<i>Yurtta eve taşınma konuşuluyor.</i>	<i>“Eve taşınalım mı?”</i>
<i>Benimle çıkar mısın?</i>	<i>İş yeri, çalışma ortamı</i>	<i>“Mesai bitti, gidelim mi?”</i>
<i>Benimle çıkar mısın?</i>	<i>Merdiven başı</i>	<i>“Merdivenden çıkalım mı?”</i>
<i>Benimle çıkar mısın?</i>	<i>Yol hazırlığı sırasında</i>	<i>“Yola koyulalım mı?”</i>
<i>Benimle çıkar mısın?</i>	<i>Kıyıya yanaşan kayık</i>	<i>“Karaya ayak basalım mı?”</i>
<i>Benimle çıkar mısın?</i>	<i>Beğenilen biri karşısında</i>	<i>“Beraber flört edelim mi?”</i>

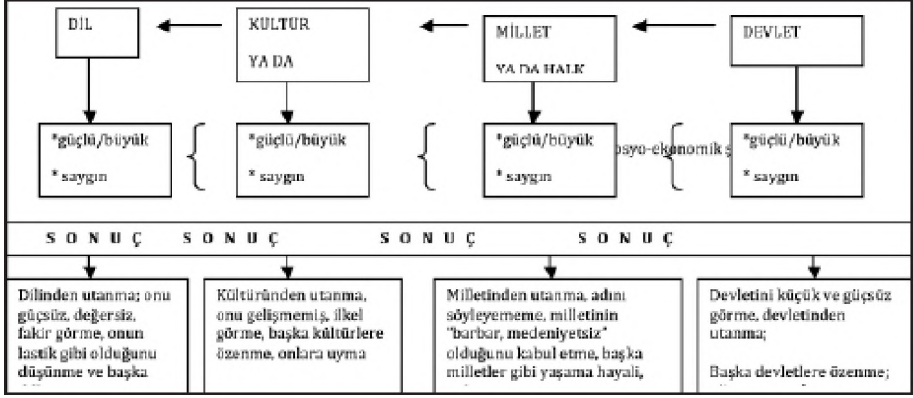
İşte bu örneklerden de anlaşılacağı üzere, iletinin algılanması alıcıya ve onun verici ile aynı bağlamda bulunabilmesine bağlıdır. Aynı bağlam tutturulamazsa örneğin, iş yerinde ya da çalışma ortamında iş arkadaşına (ör. bayana) “Benimle çıkar mısın?” diyen kişiye (vericiye) alıcı (bayan) “Ne münasebet, terbiyesiz! Sen kimsin de benimle çıkmak istediğini söylüyorsun!” derse aynı bağlam (durum bağlamı) tutturulamamış ve alıcı iletiyi yanlış anlamış olur.

Görüldüğü gibi iletişimlerdeki bu sorunlar Türkçenin “lastik gibi” olmasından değil, iletilerin bağlama bağlı olarak doğru algılanmamasından kaynaklanmaktadır. “*Alıcı, vericinin bildirisini belli bir bağlama uygun bir biçimde algılamak zorundadır. Bu da vericinin kullandığı bağlamdır ve bunun dışındaki algılamalar yanlış olacaktır. İletişimin gerçekleşmemesi demektir.*” (Günay 2004: 231.)

2. Sosyo-Ekonomik Temelli Psikolojik Nedenler

Türkçenin lastik gibi bir dil olduğunun iddia edilmesi, ifade edilmesi bütün bu bilimsel nedenlerin yanında, belki de ondan daha önemli psikolojik nedenlerden kaynaklanmaktadır. Günümüzde insanlarımız kendilerine olan güvenlerini tamamen yitirmiş durumdadır. Cumhuriyetin kuruluşu sırasında başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere millî mücadeleye gönülden inanmış bütün askerî ve sivil idarecilerin milletlerine aşıladıkları ve bu sayede bir milletin yeniden doğuşunu hazırlayan kendine güven; sosyo-ekonomik nedenlerle ve milletine güvenmeyen, milletin adını bile söylemeye çekinen

idarecilerin varlığı gibi nedenlerle bugün artık yerini güvensizliğe, aşağılık duygusuna bırakmıştır. Bunun en somut örneği dilde yani Türkçede karşımıza çıkmaktadır.

Devletleri milletler ya da halklar, milleti kültür meydana getirir. Kültürün en önemli ögesi de dildir. Yani dil olmadan kültür, kültürü olmayan millet, milletsiz devlet olamaz. Sosyo-ekonomik ölçülerle düzenlenen bugünün dünyası, elinde ekonomik gücü bulunduran devleti güçlü, saygın ve özenilen bir devlet konumuna getirmektedir. Bu devletin içinde yaşayan millet ya da halk (Ör. Amerika) da güçlü, büyük, saygın ve özenilen bir halk olarak düşünülmektedir. Algıda genelleme yoluyla, bu milletin sahip olduğu kültür de buradan hareketle güçlü, değerli, saygın ve özenilesi bir kültür olarak düşünülmektedir. Bunun sonucunda da, kültürü oluşturan en önemli öge dil olduğuna göre güçlü, zengin devleti oluşturan milletin sahip olduğu kültürün temsilcisi olan dilin de güçlü, saygın ve özenilesi bir dil olması ve en azından öyle algılanması kaçınılmaz olmaktadır. Bu nedenle örneğin İngilizce "evrensel", söyleyiş güzelliğine sahip ve kelime sayısının en fazla olduğu dil olarak kabul edilmektedir.

Bu, çok basit olarak ifade etmeye çalıştığım psikolojik sürecin sonucunda ise bahsi geçen devletlerin ve milletlerin dışında kalan milletleri oluşturan insanlar, örneğin bazı Türkler, kendi devletlerini, milletlerini, kültürlerini küçük, güçsüz, değersiz ve ilkel görebilmektedir. Örneğin, devletini dışa bağımlı, gelişmemiş ya da gelişmekte olan ve etkisiz; milletini barbar, medeniyetsiz ve ilkel; kültürünü ise bayağı, gelişmemiş ve niteliksiz olarak nitelendirebilmekte ve böylece başka devletlere, milletlere ve onların kültürlerine özenmekte, kendi sahip olduğu değerlerden utanmaktadır.

Bunun en doğal sonucu da dilde karşımıza çıkmakta ve kendi dilinin kelime sayısı bakımından fakir, ifade etmede zayıf, ses açısında “takır tukur”, nereye çekilirse gidebilecek, lastik gibi bir dil olduğunu düşünmektedir. Böylece “Zenginin fıkrasına gülünür.” misali, zengin, güçlü ve “güzel” olduğunu düşündüğü örneğin İngilizceye özenmekte, işine yarasın ya da yaramasın onu öğrenmeye çalışmakta, öğrenemese bile Türkçe kelimeleri o dile ait seslerle okumak için çırpınmakta, ana sınıfından bile değil, üç yaşından itibaren çocuğunun İngilizce öğrenebilmesi için ona İngilizce ninniler okumakta, karnındaki beş aylık bebeğe İngilizce şarkılar söylemekte ve böylece kendini mutlu hissetmektedir.

Yukarıda anlatıldığı gibi yaşanan bu “özenti” süreci, tarihten bugüne kadar uzanan süreçte, belli dönemlerde Türkler arasında görülmüştür. İslamiyet’in kabulüyle başlayan din dili Arapçaya, edebiyat dili Farsçaya duyulan özentisi; özellikle Tanzimat döneminde karşımıza çıkan Fransızcaya özentisi ve II. Dünya Savaşı sonrasında dünyanın “süper” gücü haline gelen ABD’nin dili olan İngilizceye özentisi az önce bahsedilen psikolojik sürecin farklı zaman ve mekânlarda işlemeyle karşımıza çıkmaktadır. Son dönemde ise dünyanın sosyo-ekonomik sürecine ayak uyduramayan Türk toplumunun içinde yaşayan bazı Türklerin içine düştüğü bu “yabancılaşma”, “kendinden uzaklaşma” süreci, aslında “öteki”nin karşısında kendisiyle barışamayanların yaşadığı “benzeşme” çabasını ifade etmektedir.

Dolayısıyla, Türkçede iletişim sorunlarının dile getirilmesinde sık sık kullanılan “Türkçe lastik gibi bir dil. Nereye çekersen oraya gider.” cümlesinin dilimize olan güvensizliğin somut bir ifadesi olduğunu kabul etmemiz gerekmektedir.

Sonuç:

İletişim, çağımıza adını vermiş bir kavramdır. Bu kavram insanların birbirlerini en iyi biçimde anlamasını ifade eder. İletişim sırasında, öncelikle “verici”nin, kullanacağı iletinin doğru, açık, anlaşılır olmasına; muhatabının eğitim durumu, yaşı, cinsiyeti ve içinde bulunduğu ortama ve kullandığı iletinin “iletme” istediği bilgiyi tam olarak ifade edip etmediğine dikkat etmesi gerekir; çünkü,

Bilip sözlese söz biligke sanur

“Söz bilerek söylenirse bilgi sayılır;

Bilgisiz sözi öz başını yiyür (Arat 1999: 170. beyit)

bilgisizün sözü kendi başını yer.”

Kişi söz bile koptı boldı melik

“İnsan söz ile yükseldi ve sultan oldu;

Öküş söz başıg yirke kıldı kölik (173. beyit)

Çok söz başı, gölge gibi yere serdi.”

Alıcı da iletileri, bağlamı göz önüne alarak algılamaya çalışmalı, iletinin içindeki kelimeleri vericinin vermek istediği anlamla algılamaya çalışmalıdır. Unutulmamalıdır ki, “Kişi ne söylerse söylesin, anlatabileceği, karşısındaki kişinin anlayabileceği kadardır.” Çünkü, ileti ne kadar doğru ve etkili söylenmiş olursa olsun iletiyi anlamlandıran iletinin geldiği kişidir, yani alıcıdır. Bundan dolayı,

Bilip sözledeçi kişi bar öküş

“Sözünü bilerek söyleyen çok kimse var;

Anı bildeçi er maña ked küsüş (207. beyit)

Benim içim sözü anlayan adam azizdir.”

Vericiden gelen iletiyi bağlama uygunsuz bir şekilde anlayan alıcı yanlış anlamalara yol açmakta ve bunun nedeninin Türkçe olduğu düşünülmektedir. Oysa,

Burunduklug ol söz tive burnu teg

“Söz deve burnu gibi yularlıdır;

Barur kaçça yetse titir boynu teg (206. beyit)

O dişi deve boynu gibi nereye çekilirse oraya gider.”

Özellikle günümüzde argonun hayatımızdaki yerini göz önüne aldığımızda, idarecilerimizin argo-küfür karışık cümlelerle konuştuğu sürece; şarkıcılarımız küfre, hakarete, pespaye söyleyişe varan şarkı sözleriyle ruhlarını müzik aracılığıyla bizimle paylaştığı sürece; reklâmlarda argolu söyleyişlerle ikna edilmeye çalışıldığımız sürece kurulan iletişimlerde çok büyük bir ihtimalle algıları argo anlamlar etkileyecek, hatta belirleyecektir.

Ayrıca, “alıcı” ile “verici”nin aynı bağlamda buluşma mücadelesi, arasında nesil farkı olan iki insanın anlaşma oranının düşüklüğüne benzer bir şekilde; yazılı ve görüntülü basını takip eden ile etmeyen, kirlenen ile kirlenmeyen

arasında âdeta nesil farkına dönüşen uçurum açıldıkça çoğu zaman iletişim çağının en önemli hastalığı olan “iletişimsizlik” ile sonuçlanacaktır.

Kısaca, bugün Türkiye’de yaşayan milyonlarca insan yazılı ve görüntülü basındaki kirliliğin içinde, argolu-küfürü söyleyişlerin kucağında zihinsel bir kirlilik, bulanıklık yaşamakta ve bunun yol açtığı iletişim sorunlarının faturasını Türkçeye çıkarmaktadırlar. Oysa, Türkçenin en önemli ve en tehlikeli sorunu kendi “ben”i ile barışık olmayan Türklere dir.

KAYNAKLAR

AKSAN, Doğan (1995), *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*, 1995, İstanbul, Engin Yayınevi.

AKŞEHİRLİ, Soner (2004), *Temel Anlambilim (Semantik) Kavramları Üzerine Bir İnceleme*, Ege Üniversitesi; Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

ARAT, R. Rahmeti, (1999), *Kutadgu Bilig (Metin)*, Ankara, TDK yayınları.

ARSLAN, Mehmet (2004), *Argo Kitabı*, İstanbul, Kitabevi yayınları.

EKER, Süer (2005), *Çağdaş Türk Dili*, Ankara, Grafiker yayınları.

FİLİZOK, Rıza (2006), “Yunus Emre”, http://www.ege-edebiyat.org/modules.php?name=News&new_topic=17, (14.02.2007)

———, (2007), “Çok Anlamlılık (La Polysemie)”, Tunca Kortantamer İçin (Editör: Yavuz Akpınar), Ege Üniveristesi yayınları, İzmir, s. 439-445.

———, (2005), “Türkçenin Doğru Kullanımı”, <http://www.ege-edebiyat.org/modules.php?name=News&file=article&sid=182>, (14.02.2007)

———, (2001), *Anlam Analizine Giriş*, İzmir, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi yayınları.

GÜNAY, V. Doğan (2004), *Dil ve İletişim*, İstanbul, Multilingual yayınları.

KÖKSAL, Aydın (2003), *Dil ile Ekin*, İstanbul, Toroslu Kitaplığı yayınları.

TDK (2005), *Türkçe Sözlük*, Ankara, TDK yayınları.